

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 165/2016-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. augusta 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Lálíka (sudca spravodajca), zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], ktoré zastupuje advokátka JUDr. Jana Uhrinová, Bezručova 2529/1, Bratislava, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 5/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 5/2011 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Piešťany prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 5/2011 konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur) pre každú zvlášť, ktoré je im Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] trovy konania v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet JUDr. Jany Uhrinovej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. januára 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľky“) na prietahy v označenom konaní pred Okresným súdom Piešťany (ďalej len „okresný súd“) začatom ešte v roku 2010, ktoré nie je skončené. Sťažovateľky žiadali vysloviť porušenie v záhlaví označených práv, prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznať každej finančné zadosťučinenie vo výške 6 000 € a trovy konania po 303,16 €.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 165/2016-7 z 9. marca 2016 spojil sťažnosť sťažovateľiek a prijal ich na ďalšie konanie.

3. Na výzvu ústavného súdu reagovala predsedníčka okresného súdu, ktorá podala „rozpis procesných úkonov vo veci“ s tým, že dlhšie časové odstupy medzi jednotlivými úkonmi súdu boli spôsobené množstvom vecí (takmer 1 000) v senáte zákonnej sudkyne, ktoré jej neumožňujú z objektívneho hľadiska skončiť každú vec v primeranej lehote.

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania v danej veci

a po oboznámení sa s obsahom relevantných podaní dospel k záveru, že sťažnosť je opodstatnená.

5. Sťažovateľky sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 5/2011.

6. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatných rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

7. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, v ktorom sa účastník konania ocitol.

8. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľiek.

9. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že po právnej stránke ide o návrh na zvýšenie výživného na maloleté deti, čo patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti súdov, ale so zvýšeným záujmom z ich strany; to sa nenaplnilo.

Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pri hodnotení podľa tohto kritéria ústavný súd opäť nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu s'ťažovateľiek.

10. Ústavný súd napokon hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v konaní. Z doterajšieho priebehu konania vyplýva, že aj keď okresný súd vo veci vykonal celý rad úkonov, stále nevykonal ten, ktorý by smeroval k rozhodnutiu vo veci samej. Ústavný súd preto považuje za neprijateľné, aby v tak citlivej rodinnoprávnej veci trvalo konanie takmer 6 rokov a ešte stále nie je právoplatne skončené.

11. Zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť spôsobené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 182/08) tak, ako sa to javí aj v predmetnej veci.

12. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 5/2011 došlo k zbytočným priet'ahom, aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

14. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

15. V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 5/2011 konal bez zbytočných prieťahov, a tým čo najskôr odstránil stav právnej neistoty u účastníkov konania.

16. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľky žiadali priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 6 000 € každej, čo odôvodnili pocitom neistoty, bezmocnosti až nespravodlivosti v doterajšom konaní.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu na dovŕšenie ochrany porušených ústavných práv prichádza do úvahy v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume po 4 000 € pre každú sťažovateľku zvlášť, ktoré im vyplatí okresný súd v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

17. Sťažovateľky boli vo veci úspešné, preto im ústavný súd priznal aj náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vo výške 363,79 €. Uvedenú sumu im zaplatí okresný súd na účet ich právnej zástupkyne v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016